

повраћаја. Кад се ово постави, по правилу настаје недоумица о својинском наслову, зато што је током времена дошло до тога да на оном добру које је од ранијег сопственика одузето, данас постоји право неког другог лица. Временска димензија проблема реституције није никако безначајна и као што ћемо доцније видети, представља једну од кључних околности везаних за установу о којој је реч.

Одређење појма реституције, какво представља полазну тачку у овом напису, постављено је за потребе самог рада и не проистиче из судских пресуда. Зато би већ на почетку било упутно упозорити на чињеницу да међу писцима постоје два основна схватања у погледу реституције. Та схватања нису никако искључиво доктринарна, него су донекле ослоњена и на наводе из судских пресуда, што читавом проблему доноси особеност. Размотримо зато најпре две школе мишљења о реституцији, пре него што се обратимо пресудама Европског суда за људска права. Ради лакшег излагања Европски суд за људска права ће у даљем тексту бити називан Судом, а Конвенција за заштиту људских права и основних слобода, на основу које је Суд образован, Конвенцијом

2. Две школе мишљења. Два основна става у вези с реституцијом се разликују по схватању о томе коју правну вредност узимају као идеју-водиљу кад се разматра питање о могућем повраћају имања одузетог од стране ауторитарног режима. Једно мишљење као такву вредност види у првом реду правну сигурност, а друго опет, саму правду.

2.1. Правна сигурност. Мишљење које се поводи за правном сигурношћу као основном вредности којој треба пружити заштиту у ствари је нерасположено према самој установи реституције. Оно почива на ставу да је у друштву најважније постићи правну сигурност, па стога даје предност садашњем сопственику ствари у односу на ранијег, који је актом ауторитарног режима лишен својинског наслова. Овакав став се у суштини правда двоструким аргументом. Најпре, унутрашње право држава које су ратификовале Конвенцију представља заокружен правни поредак. Тај поредак се мора поштовати, а васпостављање демократије у државама које су раније биле под ауторитарним режимом ће само по себи свим грађанима пружити једнаку заштиту, па тиме и једнаке изгледе у погледу уживања права у будућности.

Ваља приметити како се и при оваквом закључивању мисао о правди указује као суштинска. Новоуспостављена демократија се посматра као поредак правде, који ће самом применом довести до тога да неправда ишчезне из људског друштва. Не узимајући у овај мах у разматрање реалистичност оваког приступа са становишта свакидашњих друштвених прилика, може се приметити како се овим за рачун технички схваћене правне сигурности идеал правде донекле ипак жртвује. Старе неправде би опстале, у њих не би требало дирати, као што се не дира ни у непријатне успомене.